

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 19 november 2018
(OR. en)

13581/18

CONOP 98
CODUN 36
COARM 289
CFSP/PESC 985
COSI 288
ENFOPOL 565

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
av den:	19 november 2018
till:	Delegationerna

Föreg. dok. nr:	13498/18
-----------------	----------

Ärende:	Rådets slutsatser om antagandet av en EU-strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition – Rådets slutsatser (den 19 november 2018)
---------	---

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om antagandet av en EU-strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition, som antogs av rådet vid dess 3652:a möte den 19 november 2018.

**RÅDETS SLUTSATSER OM ANTAGANDET AV EN EU-STRATEGI MOT OLAGLIGA
SKJUTVAPEN, HANDELDVAPEN OCH LÄTTA VAPEN SAMT DERAS
AMMUNITION**

1. Rådet noterar att olagliga handeldvapen och lätta vapen alltfjämt bidrar till instabilitet och väpnat våld, vilket försvårar insatser för hållbar utveckling och krishantering, ytterligare destabiliserar hela regioner, staterna däri och deras samhällen, främjar väpnat våld och organiserad brottslighet och förstärker effekterna av terroristattacker. Därför är rådet fast beslutet att förebygga och motverka den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition samt att främja ansvarsutkrävandet och ansvarstagandet när det gäller laglig handel med dem.
2. Rådet ser FN:s handlingsprogram för att förebygga, bekämpa och utrota alla former av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen (nedan kallat *FN:s handlingsprogram*) som den globala ramen för att motverka det hot som olagliga handeldvapen och lätta vapen innebär och stöder ett fullständigt och effektivt genomförande av det på nationell, regional och global nivå, och rådet välkomnar resultatet av den tredje översynskonferens för att se över genomförandet av FN:s handlingsprogram som ägde rum i juni 2018, eftersom det återspeglar många av målen i den EU-ståndpunkt som antogs av rådet den 28 maj 2018¹, inbegripet stöd för den roll som regionala organisationer spelar för handlingsprogrammets genomförande.
3. Rådet erinrar om att Europeiska rådet 2005 antog EU:s strategi för kampen mot olaglig anhopning av och handel med handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa². Rådet erinrar även om att Europeiska unionen har gjort avsevärda satsningar vad gäller samarbete och bistånd till tredjeländer i syfte att bekämpa den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen, med vägledning från EU-strategin och FN:s handlingsprogram.

¹ Rådets slutsatser om EU:s ståndpunkt om bekämpning av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen, mot bakgrund av den tredje översynskonferensen för att se över genomförandet av FN:s handlingsprogram mot handeldvapen och lätta vapen (rådets dok. 8978/18 av den 28 maj 2018).

² Rådets dok. 5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SV&f=ST%205319%202006%20INIT>

4. Rådet välkomnar det gemensamma meddelandet av den 13 juni 2018 från Europeiska kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik om infallsvinklar för en EU-strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition³. Rådet stöder fullt ut de mål och förslag till åtgärder som det redogörs för i meddelandet.
5. Med anledning av det gemensamma meddelandet och mot bakgrund av den relevanta utvecklingen sedan 2005 antar rådet härmed en ny EU-strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition, varigenom rådet ersätter EU-strategin från 2005. Den relevanta utvecklingen sedan 2005 inbegriper säkerhetssituationens utveckling, till exempel hotet om terrorism i EU samt den utveckling av handeldvapens och lätta vapens konstruktion och teknik som påverkar staters kapacitet att ta itu med hotet.
6. I den nya strategin tas hänsyn till de vägledande principerna i EU:s globala strategi från 2016⁴ i vilken det krävs en integrerad hållning i utrikespolitiken, mellan medlemsstaterna och EU:s institutioner samt mellan de inre och yttre dimensionerna av politiken. Hänsyn tas även till resultatet av den tredje översynskonferensen för FN:s handlingsprogram⁵ från juni 2018, ikraftträdandet av vapenhandelsfördraget i december 2014⁶ och lanseringen av Agenda 2030 för hållbar utveckling i september 2015, där det bekräftas att bekämpning av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen krävs för uppnåendet av många mål, bland annat de som gäller fred, rättvisa och starka institutioner, fattigdomsminskning, ekonomisk tillväxt, hälsa, jämställdhet samt säkra städer och samhällen.

³ JOIN (2018) 17 final av den 13 juni 2018.

⁴ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

⁵ A/CONF.192/2018/RC/3

⁶ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

7. Syftet med den nya strategin är att bana väg för integrerade, gemensamma och samordnade europeiska åtgärder för att förebygga och motverka terroristers, brottslingars och andra obehörigas olagliga förvärv av handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa samt att främja ansvarsutkrävandet och ansvarstagandet i samband med laglig vapenhandel. Denna nya EU-strategi kommer att utgöra en vägledning för EU-institutionernas och EU-medlemsstaternas insatser.
8. Den nya EU-strategin mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition återfinns i bilagan till dessa slutsatser.

VAPENSÄKERHET OCH SKYDD AV ALLMÄNHETEN

EU:s strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition

1. INLEDNING

Olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen fortsätter att bidra till instabilitet och våld i Europeiska unionen, dess omedelbara grannskap och resten av världen. Olagliga handeldvapen stöder världsomspännande terrorism och konflikter, försvårar EU:s utvecklingspolitik och krishantering, humanitära insatser och stabiliseringsansträngningar i delar av EU:s grannskap och Afrika. Inom EU påverkar olagliga skjutvapen tydligt den inre säkerheten genom att de underblåser den organiserade brottsligheten och ger terrorister medel för attacker på europeiskt territorium.

År 2016 fastställde Förenta nationernas generalsekretariat i sin rapport om alla former av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen⁷ att antalet inbördeskrig i världen hade tredubblats under det senaste årtiondet. Väpnade konflikter, som ofta understöds genom spridning av olagliga handeldvapen, är en avgörande faktor bakom en otillräcklig livsmedelsförsörjning för nära 800 miljoner människor. Olagliga skjutvapen underlättar narkotikasmuggling och människohandel genom hot och tvång, förvärrar territoriekonflikter mellan stadsgäng och ger terrorister makt. Terroristattacker i Europa har tydliggjort kopplingen mellan den organiserade brottsligheten och terrorism, särskilt med avseende på vapensmuggling, och indikerar tydligt ett flerdimensionellt hot som involverar olika typer av brott. Europol noterade år 2017 i sin hotbilda-bedomning avseende grov och organiserad brottslighet (Socta)⁸ att de senaste terroristattacker, såväl inom EU som på annat håll, som utförts av jihadister med hjälp av smugglade vapen visar att vapensmugglingen har dödliga konsekvenser.

⁷ <https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2016/10/english.pdf>

⁸ <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>

År 2005 antog Europeiska rådet en EU-strategi för kampen mot olaglig anhopning av och handel med handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa⁹, till stöd för FN:s handlingsprogram för att förebygga, bekämpa och utrota alla former av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen¹⁰, som antogs den 20 juli 2001. I den europeiska säkerhetsagendan från 2015¹¹ fastställde kommissionen den olagliga handeln med skjutvapen som en av prioriteringarna inom ramen för det övergripande målet att störa terroristers och organiserade brottsyndikats verksamhet.

Säkerhetsagendan följdes upp av EU:s handlingsplan mot den olagliga handeln med och användningen av skjutvapen¹² och sprängämnen och av en översyn av EU:s regelverk om lagligt förvärv och innehav av skjutvapen¹³. Den 13 juni 2018 lade Europeiska kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik fram ett gemensamt meddelande om infallsvinklar för en EU-strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition¹⁴ för att kunna göra framsteg mot en verklig och ändamålsenlig säkerhetsunion.

⁹ Rådets dok. 5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SV&f=ST%205319%202006%20INITA/CONF.192/15>.

¹¹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Europeiska säkerhetsagendan* (COM(2015) 185 final, 28.4.2015).

¹² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet *Genomförandet av den europeiska säkerhetsagendan: EU:s handlingsplan mot den olagliga handeln med och användningen av skjutvapen och sprängämnen* (COM(2015) 624 final, 2.12.2015).

¹³ Rådets direktiv 91/477/EEG av den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (EGT L 256, 13.9.1991, s. 51) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 258/2012 av den 14 mars 2012 om genomförande av artikel 10 i FN:s protokoll om olaglig tillverkning av och handel med eldvapen, delar till eldvapen och ammunition, bifogat till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (FN:s protokoll om skjutvapen), och om införande av exporttillstånd, import- och transiteringsåtgärder för skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition (EUT L 94, 30.3.2012, s. 1).

¹⁴ JOIN (2018) 17 final av den 13 juni 2018.

I denna nya EU-strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition beaktas det gemensamma meddelandet med samma namn¹⁵, de vägledande principerna i EU:s globala strategi från 2016¹⁶, säkerhetssituationens utveckling sedan 2005, utvecklingen när det gäller kontrollen av konventionella vapen, till exempel ikraftträdandet av vapenhandelsfördraget i december 2014¹⁷, och insatser inom EU för genomförandet av europeiska säkerhetsagendan från 2015. Syftet med en omarbetad strategi är att bana väg för integrerade, gemensamma och samordnade europeiska åtgärder för att förebygga och motverka terroristers, brottslingars och andra obehörigas olagliga förvärv av handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa samt att främja ansvarsutkrävandet och ansvarstagandet i samband med laglig vapenhandel.

Handeln med civila skjutvapen regleras på EU-nivå¹⁸ medan vid export av handeldvapen och lätta vapen i egenskap av krigsmateriel samordnar medlemsstaterna sina ställningstaganden inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken¹⁹. Den rättsliga skillnaden mellan civila och militära skjutvapen blir dock irrelevant när de omdirigeras till den olagliga marknaden. För att hantera detta hot på ett övergripande sätt, omfattar denna strategi både civila och militära skjutvapen.

Militära vapen är oundgängliga för att bevara säkerhet, frihet och fred, under förutsättning att de används i enlighet med internationell rätt, däribland bestämmelserna om de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten. Samtidigt ligger det i sakens natur att krigsvapen har potential att orsaka död och ödeläggelse. Detta innebär att regeringar som kontrollerar sådana vapen måste se till att handeln med dem sker på ett ansvarstagande och ansvarsutkrävande sätt och förebygga att vapnen omdirigeras till terrorister, brottslingar och andra obehöriga i strid med vapenembargon och slutanvändaravtal.

¹⁵ Se fotnot 8.

¹⁶ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

¹⁷ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

¹⁸ Se fotnot 7.

¹⁹ Gemensam ståndpunkt 2008/944/Gusp av den 8 december 2008 om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel. Överföringen inom EU av militär teknik och utrustning styrs av direktiv 2009/43/EG.

I den här strategin används uttrycket ”handeldvapen och lätta vapen (Salw)”²⁰ huvudsakligen med avseende på militära vapen, medan uttrycket ”skjutvapen”²¹ uttryckligen används när även civila skjutvapen omfattas.

2. MOTVERKA OLAGLIGA SKJUTVAPEN OCH OLAGLIGA SALW: MÅL OCH ÅTGÄRDER

För att på ett verkningsfullt sätt motverka omdirigering och olaglig tillverkning och handel med skjutvapen/Salw och ammunition till dessa krävs att regeringarna och deras myndigheter samt nationella, regionala och globala aktörer fastställer lagar och regler, genomför och tillämpar dem samt kommunicerar. Därför behövs åtgärder som inriktas på alla faser i livscykeln för skjutvapen/Salw och ammunition till dessa, det vill säga tillverkning, export, lagring och bortskaffande. I enlighet med den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik och dess principer²² samt den europeiska säkerhetsagendan vill EU bevara och skydda en fredlig och säker miljö för sina medborgare samt stärka säkerheten och främja utvecklingen i sitt närmaste grannskap och i den övriga världen. Strategin omfattar därför följande principer:

- Enighet – en gemensam och samordnad hållning i utrikespolitiken, mellan medlemsstaterna och EU samt mellan inrikes- och utrikespolitik.

²⁰ Handeldvapen och lätta vapen (Salw) och deras ammunition är militära vapen; de omfattar följande:

- a) Handeldvapen, såsom: automatkarbiner, militära automatgevär och -karbiner, militära revolverar och automatpistoler, lätta kulsprutor, kulsprutegevär och kulsprutepistoler.
- b) Lätta vapen såsom tunga kulsprutor, kanoner, haubitsar och granatkastare med mindre än 100 mm kaliber, granatgevär, rekylfria gevär, axelavfytrade raketprojektiler och andra pansarvärns- och luftvärnsvapen, däribland Manpads, förutsatt att de kan bäras av en person eller en grupp.
- c) Delar till Salw.
- d) Tillbehör till Salw (såsom nattkikare, ljuddämpare etc.).
- e) Ammunition till Salw.

Denna definition föregriper inte eventuella framtida internationellt överenskomna definitioner av Salw.

²¹ Termen ”skjutvapen” avser ett bredare begrepp som omfattar såväl civila som militära skjutvapen. I FN:s protokoll om skjutvapen definieras skjutvapen som varje bärbart vapen med pipa som avfyra, är avsett att avfyra, eller kan omvandlas till att avfyra, ett skott, en kula eller en projektil med hjälp av ett explosivt ämne, men med undantag av antika skjutvapen eller repliker av sådana. Det bör noteras att vissa lätta vapen, såsom raketgevär, inte är skjutvapen. Detta innebär att termen ”skjutvapen” inte omfattar alla Salw.

²² https://europa.eu/globalStrategy/sites/globalStrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf

- Främjande av samarbete och partnerskap på alla nivåer.
- Ansvar gentemot prioriterade regioner, i synnerhet de som kan hota EU:s säkerhet och har störst chans att dra nytta av EU-åtgärder.
- Främjande av ett globalt, regelbaserat samarbete inriktat på multilateralism med FN-samarbetet som kärna, med full respekt för internationell rätt, däribland bestämmelserna om de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten, i syfte att skapa en fredlig och hållbar värld.
- Hänsyn till genus- och mångfaldsaspekter i projekt och åtgärder som avser kontrollen av handeldvapen och lätta vapen.

2.1 STÄRKA REGELVERKET

2.1.1 FN:s handlingsprogram mot handeldvapen och lätta vapen och internationella spårningsinstrument

FN:s handlingsprogram mot handeldvapen och lätta vapen (nedan kallat *FN:s handlingsprogram*)²³ fungerar även fortsättningsvis som ett övergripande instrument och utgör den enda universella ramen för att hantera det hot som olagliga handeldvapen och lätta vapen innebär. Det internationella spårningsinstrumentet²⁴ är ett politiskt bindande instrument som fastställer krav och ger en global norm för märkning, registrering och spårning av handeldvapen och lätta vapen. Huvudsyftet med EU:s omarbetade strategi är även fortsättningsvis ett fullständigt och faktiskt genomförande av FN:s handlingsprogram och det internationella spårningsinstrumentet på nationell, regional och global nivå. I den här strategin föreslås därför åtgärder för att förbättra genomförandet av FN:s handlingsprogram på nationell och regional nivå i EU. Strategin innehåller även förslag om samarbete och bistånd i andra delar av världen och globalt.

²³ [http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20\(E\).pdf](http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20(E).pdf)

²⁴ <http://www.poa-iss.org/InternationalTracing/InternationalTracing.aspx>

Åtgärd: EU kommer att fortsätta stödja samarbete och bistånd för genomförande av FN:s handlingsprogram, med inriktning på regionalt samarbete, och kommer att delta i och stödja samordningen med andra givare. Stödet kommer att omfatta åtgärder som avser insamling och destruktion av överflödiga Salw och deras ammunition, fysisk säkerhet och hantering av lager med Salw, kapacitetsutveckling för märkning, registrering och spårning, kapacitetsutveckling för kontroll av vapenexport, kapacitetsutveckling för brottsbekämpning för att motverka olaglig handel, stöd för övervakning av embargon och spårning av vapen som omdirigerats.

Nästa steg: Enligt FN:s handlingsprogram ska nya projekt mellan 2005 och 2017 ta hänsyn till den höga representantens analyser och övergripande utvärdering av verkan och effektiviteten hos projekt som syftar till kontroll av handeldvapen och lätta vapen i enlighet med 2005 års strategi för Salw.

2.1.2 Vapenhandelsfördraget

Syftet med vapenhandelsfördraget²⁵ är att fastställa högsta möjliga gemensamma internationella normer för att reglera eller förbättra regleringen av den internationella handeln med konventionella vapen, att förebygga och utplåna olaglig handel med konventionella vapen samt förhindra att dessa avleds.

Åtgärd: EU kommer att fortsätta stödja universaliseringen och genomförandet av vapenhandelsfördraget.

²⁵ <https://www.un.org/disarmament/att/>

2.1.3 FN:s protokoll om skjutvapen

Syftet med FN:s protokoll om skjutvapen²⁶ är att underlätta och stärka samarbetet för att förebygga, bekämpa och utrota olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen. Kommissionen förhandlade och undertecknade protokollet på EU:s vägnar år 2002. Efter en skärpning av bestämmelserna om överlåtelse av civila skjutvapen både inom unionen och på annat håll kunde EU år 2014 ratificera protokollet²⁷.

Åtgärd: EU kommer att fortsätta stödja genomförandet av FN:s protokoll om skjutvapen och dess kontrollmekanism samt stärka de deltagande ländernas och regionernas kapacitet att genomföra effektiva kontroller av skjutvapen i enlighet med protokollet. Kommissionen uppmanar i synnerhet medlemsstaterna att fullt ut genomföra dess rekommendation av den 17 april 2018 om omedelbara åtgärder för att förbättra säkerheten för export-, import- och transiteringsåtgärder för skjutvapen, deras beståndsdelar och väsentliga delar samt ammunition.²⁸

2.1.4 FN:s mål för hållbar utveckling

Olaglig och okontrollerad spridning av handeldvapen och lätta vapen hotar att driva på och förlänga väpnade konflikter och väpnat våld, med negativ inverkan på god samhällsstyrning, lag och rätt, tillträde till utbildning, sjukvård, rättvisa och andra civila rättigheter. Kopplingarna mellan väpnat våld, konflikter och negativ utveckling är väletablerade. Genom mål 16.4 i FN:s globala mål för hållbar utveckling²⁹ åtog sig deltagarstaterna att till 2030 avsevärt minska de olagliga finansiella flödena och vapenflödena, öka möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar samt bekämpa alla former av organiserad brottslighet. Strategin bör därför eftersträva att mildra och förebygga negativa effekter på den hållbara utvecklingen som följer av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen och deras ammunition.

²⁶ Tilläggsprotokollet mot olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, deras delar, komponenter och ammunition till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet.

<http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>

²⁷ EUT L 89, 25.3.2014, s. 7.

²⁸ COM(2018) 2197 final.

²⁹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Åtgärd: EU kommer att fortsätta bidra till ansträngningarna för att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling, inklusive mål 16.4 (avsevärt minska de olagliga vapenflödena till år 2030) genom att hjälpa stater och regioner att utarbeta och tillämpa nationella och regionala indikatorer.

2.1.5 Skärpta EU-regler

Rådet kommer att överväga nya beslut för att förbättra EU:s regelverk i syfte att förbättra spårbarheten för Salw, slutanvändardokumentationen vid exportkontroller av Salw och utbytet av information om omdirigering. EU kommer även att kontinuerligt föreslå en standardklausul om kontroll av handeldvapen och lätta vapen i partnerskaps- och handelsavtal med andra länder. Klausulen kommer att uppdateras i enlighet med den nya strategin.

Åtgärd: EU kommer att kontinuerligt använda en standardklausul om kontroll av handeldvapen och lätta vapen i partnerskaps- och handelsavtal med andra länder.

Nästa steg:

- Rådet kommer att överväga ett beslut om märkning av alla handeldvapen och lätta vapen för att förbättra spårbarheten.
- Rådet välkomnar kommissionens avsikt att anta en delegerad akt om informationsutbyte på elektronisk väg om tillstånd för överföring av civila skjutvapen till andra medlemsstater, och inrätta ett elektroniskt system för medlemsstaternas utbyte av sådan information, i enlighet med kraven i direktiv 91/477/EEG³⁰.

³⁰ Enligt artikel 13.5 i direktiv 91/477/EEG ska en sådan genomförandeakt antas senast den 14 september 2018.

2.2 BESTÄMMELSER OM DE OLIKA FASERNA I LIVSCYKELN FÖR SKJUTVAPEN/SALW

2.2.1 Kontroller av tillverkning av skjutvapen och Salw

Tillverkningen av skjutvapen, Salw, deras delar, tillbehör och ammunition är väl reglerad i EU och bestämmelserna om lagring av Salw och deras ammunition är utformade för att minimera risken för omdirigering.

Utvecklingen i fråga om utformningen av skjutvapen och Salw, såsom ökad användning av polymerstommar och en modulär utformning, riskerar att undergräva effektiviteten hos det internationella spårningsinstrument som är den globala standarden för märkning av handeldvapen och lätta vapen. Åtgärder bör vidtas för att uppdatera det internationella spårningsinstrumentet mot bakgrund av denna utveckling.

EU välkomnar och stödjer forskning och teknisk utveckling om utformning som syftar till att avvärja risken för att skjutvapen, Salw samt ammunition omdirigeras, smugglas eller används på ett otillåtet sätt. Unionen förespråkar användning av ny teknik för en mer effektiv hantering av lager, användningskontroll, märkning, etikettering, registrering och spårning.

Åtgärder:

- EU kommer att fortsätta bevaka otillåten tillverkning av skjutvapen och ammunition. Metoderna för otillåten tillverkning utvecklas hela tiden och underlättas av möjligheten att göra 3D-utskrifter av delar. Några av metoderna innebär otillåten reaktivering av deaktiverade skjutvapen, hantverksmässig tillverkning eller otillåten omvandling av larm- eller signalvapen som ursprungligen utformats för lös ammunition eller av flobertvapen, otillåten omvandling av ammunition samt otillåten användning av laddningsmekanismer. Kommissionen kommer att uppmärksammat följa tillämpningen av den kommande genomförandeakten med tekniska beskrivningar av larm- eller signalvapen för tillämpningen av direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen³¹.
- Eftersom märkning och noggrann registrering är avgörande för spårningen kommer EU att fortsätta stödja ett fullständigt genomförande av det internationella spårningsinstrumentet.

Nästa steg:

- För att bevara och öka effektiviteten hos det internationella spårningsinstrumentet globalt kommer EU och dess medlemsstater att agera genom att föreslå ett tillägg till det internationella spårningsinstrumentet mot bakgrund av hur utformningen av Salw utvecklats, bland annat genom modulär utformning och polymerstommar.
- EU kommer att använda relevanta instrument för att stödja forskning och teknisk utveckling i fråga om tillförlitlig och kostnadseffektiv teknik för att säkra handeldvapen och lätta vapen och deras ammunition samt minska risken för omdirigering.

³¹ Genomförandeakt som ska antas senast den 14 september 2018 i enlighet med artikel 10a i rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen, ändrad genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/853 av den 17 maj 2017 (EUT L 137, 24.5.2017, s. 22).

2.2.2 Kontroller vid export av skjutvapen och ammunition

EU och dess medlemsstater stödjer genomförandet och universaliseringen av vapenhandelsfördraget. Med utgångspunkt i vapenhandelsfördraget arbetar EU för att motverka omdirigering genom att stödja kapaciteten att kartlägga platser där omdirigering sker med hjälp av spårning och bättre användning av system för informationsutbyte, samt för att avvärja risken för fortsatt omdirigering genom att strypa leveranserna till kartlagda omdirigerare inom ramen för kontrollen av vapenexport.

Oreglerad vapenförmedling fortsätter vara en källa till omdirigering av handeldvapen och lätta vapen. Vapenförmedlingens gränsöverskridande karaktär nödvändiggör ett internationellt samarbete.

Åtgärder:

- EU kommer att fortsätta främja ansvarskrävande och effektiva kontroller av vapenexport i unionens närmaste grannskap, i enlighet med den gemensamma ståndpunkten 2008/944/Gusp avseende militära vapen respektive förordning (EU) nr 258/2012 avseende civila skjutvapen.
- Den höga representanten och medlemsstaterna kommer att säkerställa ett korrekt och fullständigt genomförande av den gemensamma ståndpunkten 2003/468/Gusp om kontroll av vapenförmedling.

Nästa steg:

- Kommissionen fortsätter att övervaka EU-systemet och behovet av eventuella förbättringar i fråga om exporttillstånd eller åtgärder avseende import och överföring av civila skjutvapen, deras delar, komponenter och ammunition, på det sätt som anges i den rapport kommissionen antog den 12 december 2017³².
- Rådet kommer att överväga ett beslut om slutanvändarcertifikat för export av Salw, med hänsyn till Osses arbete i denna fråga.

³² COM(2017) 737 final av den 12 december 2017.

- I samförstånd med medlemsstaterna kommer Europeiska utrikestjänsten att öka kapaciteten i onlinesystemet för export av konventionella vapen³³ med avseende på informationsutbyte som är viktigt för att medlemsstaternas myndigheter för exportkontroll ska kunna bedöma risken för omdirigering i samband med utfärdande av exportlicenser, med hänsyn till systemets och uppgifternas säkerhetsklass.
- I riskbedömningen innan exportlicens beviljas för Salw och ammunition, kommer medlemsstaterna att beakta de tilltänkta mottagarnas och mellanhändernas tidigare beteenden när det gäller omdirigering.
- Medlemsstaterna uppmanas att överväga att använda det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris) och det planerade systemet för tredjelandsmedborgare (Ecris-TCN) för att se till att myndigheter med ansvar för att kontrollera vapenexport har tillgång till uppgifter i kriminalregister om organ eller personer som dömts för olaglig vapenhandel och att myndigheterna kan använda uppgifterna för sin riskbedömning av licensansökningar som avser militär teknik och utrustning.

2.2.3 Säker hantering av lager av Salw och ammunition

En säker hantering av nationella lager av handeldvapen och ammunition är viktig för att komma till rätta med olaglig spridning. Bristande säkerhet i lagerhanteringen är ett vanligt skäl till att vapen och ammunition kan omdirigeras från laglig till olaglig handel. Säkerheten i lagerhanteringen är särskilt delikat i länder som är utsatta för våldsamma konflikter eller länder med svag samhällsstyrning.

³³ Onlineplattform för informationsutbyte mellan medlemsstaternas myndigheter med ansvar för exportkontroll, vilken inrättades inom ramen för rådets arbetsgrupp för export av konventionella vapen. Arbetsgruppen för export av konventionella vapen behandlar frågor som rör kontroll av export av konventionella vapen. Den fungerar även som ett forum där medlemsstaterna informerar varandra om sin exportpolitik för länder utanför EU och om nationella avslag på ansökningar om exportlicens för länder utanför EU.

Åtgärder:

- EU och dess medlemsstater kommer att fortsätta hjälpa andra länder att förbättra hanteringen och säkerheten för statliga lager genom att stärka den nationella rättsliga och administrativa ramen och de institutioner som reglerar lagligt tillhandahållande och hantering av lager av Salw och ammunition för försvarets och polisens räkning, med särskild inriktning på märkning och registrering.
- EU kommer att främja och genomföra normer och god praxis för hantering av handeldvapen (de internationella normerna för kontroll av handeldvapen (ISACS) och de internationella tekniska riktlinjerna för ammunition (IATG)).

2.2.4 Ansvarsfullt bortskaffande av Salw och ammunition

Överskottslager uppstår när den lagrade mängden Salw och ammunition överskrider de omedelbara och förutsebara behoven. Olagliga vapen hamnar ofta i lager efter att ha beslagtogs eller samlats in efter kampanjer för frivilligt överlämnande eller för avväpning, demobilisering och återanpassning. Det enda sättet att undanröja risken för att överskottslagren omdirigeras är att hantera dem ansvarsfullt, företrädesvis genom destruktion av överskottet eftersom en deaktivering kan vara reversibel om den inte uppfyller lämpliga normer. Innan insamlade eller beslagtagna skjutvapen förstörs måste deras märkning registreras för att göra det möjligt att spåra eller på annat sätt undersöka deras ursprung. Kommissionen har antagit gemensamma riktlinjer om standarder och metoder³⁴ som skulle kunna användas som en global modell för säker och irreversibel deaktivering av skjutvapen.

³⁴ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/337 av den 5 mars 2018 om ändring av genomförandeförordning (EU) 2015/2403 om fastställande av gemensamma riktlinjer om standarder och metoder för deaktivering i syfte att se till att deaktiverade skjutvapen görs irreversibelt funktionsodugliga (EUT L 65, 8.3.2018, s. 1).

Åtgärder:

- EU och dess medlemsstater kommer att främja och bistå en ansvarsfull hantering av Salw och ammunition i överskottslager från beslag eller annat ursprung, företrädesvis genom destruktion.
- För att säkerställa att deaktiverade skjutvapen görs irreversibelt funktionsodugliga kommer kommissionen, tillsammans med den höga representanten och medlemsstaterna, att verka för att EU:s deaktiveringsnormer avseende skjutvapen används även i andra länder, däribland genom insatser inom ramen för unionens samarbete med tredjeland.

2.2.5 Övergripande frågor

EU och dess medlemsstater är fast beslutna att förbättra samordningen av sina åtgärder och initiativ i kampen mot smuggling av skjutvapen för att bättre utnyttja synergier, öka interoperabiliteten mellan berörda datasystem och andra informationssystem samt undvika dubbelarbete.

Bättre informationsutbyte, uppgiftsinsamling och analys av de olika aspekterna på vapensmuggling och vapenbrott är avgörande för att sammanställa en rättvisande underrättelsebild och hålla sig informerad om de nya säkerhetsbehoven. Dagens verktyg bör förbättras, liksom de möjliga synergier och interoperabiliteten mellan EU:s och internationella brottsbekämpares befintliga databaser, i syfte att övervaka smuggling av handeldvapen och lätta vapen, till exempel genom att samla in, analysera och dela relevanta upplysningar. Europol och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån skulle kunna arbeta med dessa frågor och man bör även uppmuntra ytterligare användning av Interpols register- och spårningssystem för olagliga vapen (iARMS).

Åtgärder:

- EU kommer att uppmuntra fortsatt användning av Interpols register- och spårningssystem för olagliga vapen (iARMS)³⁵.

³⁵ <https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms-trafficking/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

- Kommissionen kommer att fortsätta samarbetet med Europol, Interpol och medlemsstaterna för att öka synergier och interaktioner mellan Schengens informationssystem (SIS)³⁶ och iARMS för att följa upp de åtgärder som fastställs i EU:s handlingsplan mot den olagliga handeln med och användningen av skjutvapen och sprängämnen³⁷.
- Kommissionen kommer att fortsätta stödja och främja forskning och åtgärder mot smuggling av skjutvapen och därmed sammanhängande brott via de tillgängliga finansieringsinstrumenten³⁸.

2.3 EFTERLEVNAD GENOM ÖVERVAKNING OCH TILLÄMPNING

EU har unika möjligheter att bidra till att störa den olagliga handeln med hjälp av lagstiftning och operativa insatser, däribland via polis- och tullsamarbete och finansiering, eller samarbete och genom kontakter med andra länder och internationella organisationer i fråga om brottsbekämpning³⁹ skulle Europol och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån kunna spela en roll på detta område.

³⁶ *Starkare och smartare informationssystem för gränser och säkerhet, meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet* (COM(2016) 205 final, 6.4.2016).

³⁷ EU:s handlingsplan mot den olagliga handeln med och användningen av skjutvapen och sprängämnen (COM(2015) 624 final, 2.12.2015).

³⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en

³⁹ I denna strategi avses med termen ”brottsbekämpning” den verksamhet som bedrivs av polis, gräns- och kustbevakning samt tull.

Operativt samarbete är en av pelarna för EU:s åtgärder inom ramen för den europeiska säkerhetsagendan. I Europols fleråriga policycykel avseende organiserad och grov internationell brottslighet tas kampen mot vapensmuggling sedan 2014–2017 upp som ett av de prioriterade brott som kräver att samarbetet i rättstillämpningen stärks⁴⁰. Samma prioritering görs i den nya policycykeln avseende organiserad och grov internationell brottslighet (2018–2021)⁴¹. År 2017 fick Europols projekt för analys av vapen och sprängämnen väsentligt större anslag än år 2016, vilket på ett proaktivt sätt stödde utredningsinsatserna.

Underrättelser om smuggling av skjutvapen/Salw delas även genom rapporter från EU:s underrättelse- och lägescentral (EU Intcen).

Åtgärder:

- EU:s underrättelse- och lägescentral (EU Intcen) uppmanas att vid behov i samarbete med kommissionen, Europol och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån samla in rapporter om smuggling av Salw och ammunition.
- Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpning (Cepol) bör fortsätta anordna utbildning om smuggling av skjutvapen/Salw.

⁴⁰ Rådets slutsatser om inrättande och genomförande av en policycykel för EU avseende organiserad och grov internationell brottslighet (dok. 15358/10 COSI 69 ENFOPOL 298 CRIMORG 185 ENFOCUSTOM 94, 25.10.2010).

⁴¹ Rådets slutsatser om EU:s prioriteringar i kampen mot grov och organiserad brottslighet 2014–2017 (dok.12095/13, 26.7.2013).

- EU kommer att förbättra det gränsöverskridande samarbetet mellan rättsliga och brottsbekämpande myndigheter, uppmuntra de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, däribland tullen, att inrätta nationella kontaktpunkter avseende skjutvapen, att ta fram bättre analyser av all tillgänglig information om olagliga skjutvapen och att säkerställa fullt deltagande i informationsutbytet med Europol om olaglig handel med skjutvapen.
- Alla medlemsstater kommer att säkerställa samarbete inom ramen för EU:s policycykel avseende organiserad och grov internationell brottslighet. Detta bör även gälla information som samlas in och överförs till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån i samband med insatser som samordnas av byrån.

2.4 INTERNATIONELLT SAMARBETE OCH BISTÅND

2.4.1 På internationell nivå

EU stödjer effektivt gränsöverskridande samarbete mellan lagstiftande och brottsbekämpande myndigheter för att säkerställa myndigheternas fulla deltagande i informationsutbytet med Europol i fråga om vapensmuggling. Syftet är att undvika dubbelarbete, säkerställa samordning med andra bilaterala, regionala och multilaterala insatser samt förbättra samarbetet vid utredningar av gränsöverskridande brott. EU är en av de största givarna till samarbetet och biståndet till andra länder och regionala organisationer för kontroll av handeldvapen och lätta vapen, via rådets beslut och det särskilda stöd som lämnas genom instrumentet som bidrar till stabilitet och fred⁴² och andra instrument. EU stödjer genomförandet av FN:s handlingsprogram om olaglig handel med Salw, vapenhandelsfördraget och FN:s tilläggsprotokoll om skjutvapen. Även om väpnat könsbaserat våld som involverar skjutvapen eller Salw i sig utgör en överträdelse av de internationella bestämmelserna om mänskliga rättigheter och den internationella humanitära lagstiftningen innehåller vapenhandelsfördraget uttryckliga bestämmelser om risken för att skjutvapen används i sådana sammanhang. I resolutionerna från FN:s säkerhetsråd⁴³ hänvisas det uttryckligen till kvinnors egenmakt i samband med insatser för att förebygga, motverka och utrota olaglig överföring, destabiliserande anhopning och missbruk av handeldvapen och lätta vapen.

Åtgärder:

- EU kommer att aktivt främja det globala vapenprogram som FN:s drog- och brottsbekämpningsbyrå driver avseende global uppgiftsinsamling och analys av olaglig handel med skjutvapen och kommer att stärka partnerländernas och regionernas kapacitet att effektivt genomföra kontroller av skjutvapen i enlighet med protokollet om skjutvapen.

⁴² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 230/2014 av den 11 mars 2014.

⁴³ FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) och senare resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet, t.ex. UNSCR 2242 (2015).

- EU kommer att fortsätta stödja Interpols register- och spårningssystem för olagliga vapen (iARMS).
- EU kommer att verka för samarbete och informationsutbyte, i synnerhet mellan länder som ligger längs med de största smuggellederna till eller från EU.
- EU kommer att samarbeta med Världstullorganisationen (WCO) för att tillämpa dess strategi för handeldvapen och lätta vapen.
- Den höga representanten kommer att utvärdera och analysera vilken verkan och effektivitet EU-stödda projekt som syftar till kontroll av handeldvapen och lätta vapen haft i länder utanför EU mellan 2005 och 2017, som ett led i genomförandet av 2005 års strategi för handeldvapen och lätta vapen.
- EU kommer systematiskt att beakta genusfrågor vid utformningen av nya projekt som avser kampen mot väpnat våld och kontrollen av handeldvapen och lätta vapen i allmänhet, och kommer att utbyta information om goda rutiner i dessa frågor.
- EU kommer att främja genomförandet av normer och god praxis för hantering av handeldvapen och ammunition till dessa, inklusive de internationella normerna för kontroll av handeldvapen (Isacs) och de internationella tekniska riktlinjerna för ammunition (IATG).
- Medlemsstaterna kommer att förbättra sitt samarbete med Europol och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån i fråga om olaglig handel med skjutvapen och användning av vapen i länder utanför EU, samt verka för att ytterligare involvera myndigheterna i det operativa samarbetet, informationsutbytet och gemensamma brottsbekämpande insatser.

EU stödjer redan övervakning av olagliga handeldvapen och lätta vapen i konfliktdrabbade områden för att uppdaga de mest effektiva sätten att skära av tillgången. Uppgifter som erhålls vid identifiering och spårning av olagliga handeldvapen och lätta vapen och deras ammunition bidrar till att förbättra kontrollerna av vapenexporten, bland annat tack vare bättre riskbedömning, slutanvändarintyg och övervakning av slutanvändningen.

Åtgärder:

- Rådet kommer att undersöka möjligheterna att förbättra övervakningen och tillämpningen av EU:s vapenembargon.
- EU kommer att stödja arbetet i FN-organ som övervakar vapenembargon, och kommer att överväga möjligheterna att förbättra tillgången till deras slutsatser om omdirigering av olagliga skjutvapen och Salw med inriktning på kontroll av vapenexport.
- När så är lämpligt och relevant kommer rådet att ge GSFP-uppdrag och insatser en roll, inom ramen för deras uppdrag och med hänsyn till lokal upphandling och tillgängliga resurser, i syfte att verka för ökad medvetenhet om handeldvapen och lätta vapen, anordna utbildningar om kontroll av handeldvapen och lätta vapen och lämna bistånd avseende lämplig hantering av lager eller övervakning av olagliga handeldvapen och lätta vapen och ammunition som förflyttas (även smuggling över gränserna). När så är lämpligt kan GSFP-uppdrag och insatser på medlemsstaternas begäran också bidra till att underlätta registrering, spårning och bortskaffande av beslagtagna olagliga handeldvapen och lätta vapen. Rådet kommer att utnyttja erfarenheterna från GSFP-uppdrag vars mandat omfattade uppgifter avseende handeldvapen och lätta vapen (t.ex. Eufor Althea i Bosnien och Hercegovina).

- EU kommer att fortsätta finansiera forskningsinsatser som inriktas på källor till olagliga handeldvapen och lätta vapen i konfliktområden, däribland iTrace-projektet från Conflict Armament Research⁴⁴. Kommissionen kommer att uppmuntra ytterligare forskning, analys och undersökningar av frågan med hjälp av befintlig kapacitet, såsom EU:s icke-spridnings- och nedrustningskonsortium.
- EU kommer att stödja konfliktdrabbade länders nationella kapacitet att hitta och spåra ursprunget till olagliga Salw och ammunition i konfliktdrabbade områden, även med utgångspunkt i erfarenheterna av iTrace-projektet.

2.4.2 På regional nivå

På regional nivå kommer EU och dess medlemsstater att bidra till att stärka brottsbekämpningskapaciteten för att upptäcka, störa och stoppa smuggelligor och hindra att skjutvapen når terrorister och brottslingar via illegal handel, bland annat genom att blockera olaglig finansiering och transporter av vapen och stärka gränspolisens, tullens och hamnmyndigheternas möjligheter att hantera olaglig handel med skjutvapen till sjöss. Eftersom den olagliga handeln med vapen till sin natur är gränsöverskridande är det särskilt viktigt att engagera grannländer, även om de inte själva påverkas direkt.

EU kommer att främja kontakterna mellan brottsbekämpande aktörer som hanterar olaglig handel med vapen respektive myndigheter som ansvarar för att kontrollera vapenhandeln och vapenexporten, för att se till att uppgifterna om de vanligaste olagliga importvägarna till Europa delas, i syfte att främja förebyggande eller avhjälpande åtgärder. Insatserna kommer att omfatta främjande av informationsutbyte, direkt kommunikation mellan utredande organ, gemensamt planerade utredningar och snabb verkställighet av begäran om samarbete inom den fastställda rättsliga ramen. Särskild vikt kommer att läggas vid gränsöverskridande samarbete med länder i de södra och östra grannskapen.

⁴⁴ Rådets beslut (Gusp) 2017/2283 av den 11 december 2017 till stöd för en global rapporteringsmekanism för olagliga handeldvapen och lätta vapen och andra olagliga konventionella vapen och ammunition avsedd att minska risken för olaglig handel med dessa ("iTrace III").

Europol kommer särskilt att överväga stöd till medlemsstaternas polis- och tullmyndigheter, EU-organ, tredjeland och internationella organisationer i ansträngningarna att förebygga och motverka sådan kriminalitet som ingår i dess behörighet och som är kopplad till brottsligor och enskilda som olagligen innehar eller handlar med handeldvapen och lätta vapen, ammunition, delar och komponenter.

EU kommer att stärka dialogen och samarbetet med regionala organisationer som arbetar för kontroll av handeldvapen och lätta vapen och kommer att anpassa sin verksamhet till de regionala strategierna och handlingsplanerna.

Västra Balkan och Turkiet

I enlighet med de strategiska mål som fastställdes i kommissionens meddelande *Trovärdiga utsikter till EU-medlemskap och ett ökat EU-engagemang för västra Balkan* (flaggskeppsinitiativ 2 om säkerhet och migration)⁴⁵ kommer EU att via FN:s utvecklingsprogram fortsätta stödja det sydösteuropeiska centrumet för kontroll av handeldvapen och lätta vapen (Seesac). EU kommer även att bibehålla samarbetet med berörda regionala organisationer om kontrollen av Salw och beakta sådana regionala initiativ som exempelvis färdplanen⁴⁶ för Salw på västra Balkan. Mer generellt kommer EU att fortsätta investera för att förebygga och lösa regionala konflikter via en rad instrument och politiska insatser. Strategin inriktas på kontroll av konventionella vapen, vilket är centralt i den övergripande politiken för konfliktförebyggande och terrorismbekämpning.

⁴⁵ COM(2018) 65 final av den 6 februari 2018 samt bilaga.

⁴⁶ Den 10 juli 2018 antogs vid toppmötet om västra Balkan i London en färdplan för en hållbar lösning på olagligt innehav och missbruk av samt olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen/skjutvapen och ammunition till dessa på västra Balkan senast 2024.

Väsentliga framsteg har visserligen gjorts på senare år, i synnerhet i sydöstra Europa, men effektiviteten i ansträngningarna för att kontrollera skjutvapen/Salw i delar av Västra Balkan fortsätter att hämmas av den omfattande anhopningen av Salw och ammunition, olämpliga lagerförhållanden, omfattande olagligt innehav och luckor i tillämpningen. För att mer effektivt hantera tillgången på olagliga skjutvapen och stora lager av vapen kommer destruktion av överskottslager att prioriteras, liksom dokumentering och spårning av olagliga handeldvapen och lätta vapen, informationsutbyte via europeiska, regionala och globala kanaler (såsom Europol eller Interpol) samt inrättande och genomförande av gemensamma åtgärder.

Åtgärder:

- EU kommer att stödja ansträngningarna för att minska överskottslager av Salw och ammunition, minska olagligt innehav, motverka omdirigering och olaglig vapenhandel, förbättra gränskontrollerna, stärka märkning, registrering och spårning av handeldvapen och lätta vapen samt kapaciteten för bortskaffande av dem, öka medvetenheten och stödja den brottsbekämpande kapaciteten, med beaktande av EU:s långvariga stöd via FN:s utvecklingsprogram till det sydösteuropeiska centrumet för kontroll av handeldvapen och lätta vapen (Seesac), och kommer att upprätthålla stödet till nationella kontrollsystem, med beaktande av aktuella regionala initiativ för att motverka olagliga Salw och ammunition, till exempel färdplanen för en hållbar lösning på olagligt innehav och missbruk av samt olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen/skjutvapen och ammunition till dessa på västra Balkan senast 2024⁴⁷. Frankrike och Tyskland har gett sitt stöd till detta initiativ.
- EU och dess medlemsstater kommer att säkerställa ett konsekvent samarbete mellan unionen och länderna på västra Balkan genom initiativ som syftar till att bekämpa vapensmuggling, på det sätt som fastställs i EU:s policycykel avseende organiserad och grov internationell brottslighet 2018–2021, inbegripet särskilt operativt stöd genom EMPACT Firearms-plattformen⁴⁸, och handlingsplanen EU–västra Balkan inom ramen för samordnad styrning av den inre säkerheten på västra Balkan.

⁴⁷ Se fotnot 40.

⁴⁸ Empact – Europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot.

- EU och dess medlemsstater kommer att samordna EU:s ansträngningar med andra bilaterala, regionala eller multilaterala initiativ för att minska risken för dubbelarbete och få ett mer verkningsfullt samarbete vid utredningar av gränsöverskridande brott, i enlighet med rådets slutsatser av den 13 december 2016⁴⁹.
- EU och dess medlemsstater kommer att till fullo utnyttja och skapa synergier mellan Europols sambandsmän som stationeras på västra Balkan, Seesac⁵⁰ och den regionala planeringen för instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA) med avseende på insatser mot grov brottslighet på västra Balkan⁵¹ samt mätning och bedömning av den organiserade brottsligheten på västra Balkan till stöd för en evidensbaserad politik⁵².

Nästa steg:

- Handlingsplanen för 2015–2019 om olaglig handel med skjutvapen kommer att utvärderas för att bedöma hur effektiv den är med avseende på leveranser av olagliga skjutvapen och stora vapenlager.

EU:s policycykel avseende organiserad brottslighet kommer att utvidgas till att om möjligt inkludera västra Balkan i den operativa verksamheten. Länder på västra Balkan kommer att inbjudas att delta i projekt inom Europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot och möten i ständiga kommittén för inre säkerhet, bland annat sådana som anordnas tillsammans med kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik på ad hoc-basis när projekt diskuteras.

⁴⁹ Slutsatserna hänvisade till ”behovet av att samarbeta effektivt och intensivt på regional och internationell nivå, bland annat genom Europol och Eurojust, med full respekt för deras regelverk och utan att det påverkar medlemsstaternas ståndpunkter om [...] status”.

⁵⁰ Programmet finansieras via Gusp under perioden 2017–2019 med 6 508 136 euro.

⁵¹ Instrument för stöd inför anslutningen 2017–2019, med 13 miljoner euro: *Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ)*.

⁵² Instrument för stöd inför anslutningen 2015–2019, med 2 miljoner euro: UNODC.

Det östra grannskapet

Den nuvarande instabiliteten i Östeuropa har ökat den olagliga handeln med skjutvapen i olika länder i regionen, exempelvis Ukraina. Detta innebär ett väsentligt hot mot säkerheten i både Ukraina och EU under lång tid framöver. Samarbete mellan EU och Ukraina i denna fråga är därmed av gemensamt intresse. EU fortsätter sitt bilaterala engagemang med Ukraina och andra länder i regionen och tar systematiskt upp kampen mot olagliga handeldvapen och lätta vapen i alla dialoger om säkerhet som förs med partnerländer i grannskapet.

Åtgärder:

- EU och dess medlemsstater kommer att ta upp kampen mot olaglig handel med skjutvapen/Salw inom ramen för de dialoger om säkerhet som förs med partnerländer i grannskapet, däribland Ukraina.
- EU och dess medlemsstater kommer att inrätta kanaler för kommunikation mellan EU:s och Ukrainas experter, utse en kontaktpunkt för att säkerställa ett smidigt samarbete, öka medvetenheten, dela goda metoder och kunskaper samt kartlägga behov av utbildning och andra stödåtgärder för att stärka Ukrainas kapacitet på fältet.
- EU och dess medlemsstater kommer att fortsätta hålla kontinuerliga tekniska rundabordssamtal med Ukraina om det trängande problemet med olaglig handel med skjutvapen, och om de risker som uppkommer om terrorister och organiserade brottsyndikat får tag i sådana vapen.

Det södra grannskapet

De utdragna väpnade konflikter som fått långtgående regionala konsekvenser i Mellanöstern och Nordafrika (Mena-området) fortsätter underhållas genom omdirigering av eller olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen. Sådana vapen i regionen har flera ursprung, däribland otillräckligt bevakade lager och Salw som lagligen tillverkats och lagligen exporterats, men därefter omdirigerats till obehöriga slutanvändare, även Salw från EU-medlemsstater.

EU:s policycykel avseende organiserad och grov internationell brottslighet 2018–2021 omfattar särskilda operativa insatser i dessa regioner för att förbättra samarbetet i fråga om olaglig handel med skjutvapen. Ett fördjupat bilateralt samarbete behövs för att mer effektivt bekämpa den transnationella aspekten av olaglig handel med skjutvapen i hela regionen. Samordning via EU och Mena-länderna i frågan bör därför uppmuntras, med beaktande av behovet av att undvika dubbelarbete och säkerställa enhetlighet och samordning med befintliga initiativ som stöds eller finansieras av EU.

Åtgärder i Mellanöstern och Afrika:

- EU kommer inom ramen för dialogen om säkerhet att sträva efter att stärka samarbetet med Algeriet i fråga om kontroll av överlåtelse av skjutvapen och kampen mot olaglig handel med handeldvapen.
- EU kommer att fortsätta stödja Tunisien i samband med reformen av säkerheten och gränsförvaltningen, huvudsakligen genom ett särskilt finansieringsprogram som kommer att direkt påverka kontrollerna av olaglig handel med skjutvapen.

- EU kommer att främja genomförandet av alla initiativ som fördjupar samarbetet med Marocko i fråga om kontroll av export av skjutvapen och varor med dubbla användningsområden, i enlighet med handlingsplanen EU–Marocko som genomför den framskjutna ställningen⁵³.
- EU kommer att fortsätta stödja Libanon och Jordanien med avseende på hanteringen av organiserad brottslighet (även genom bistånd till reform av säkerheten och stöd till integrerad gränsförvaltning) samt kontroll av olaglig handel med skjutvapen.
- EU kommer att fortsätta stärka samarbetet med Mellanöstern och Nordafrika för att bekämpa olaglig handel med skjutvapen, även via Euromed Police IV⁵⁴. Detta regionala program syftar till att stärka det operativa och strategiska polissamarbetet i Mellanöstern och Nordafrika, både mellan myndigheter i partnerländerna i det södra grannskapet och med EU:s medlemsstater och berörda EU-byråer och EU-kontor, som t.ex. Frontex.
- EU kommer att fortsätta stödja bevakningen av omdirigering till obehöriga i regionen och underrättelsestyrd riskbedömning och insatser mot omdirigering, med hänsyn till de positiva resultaten av iTrace-projektet⁵⁵.
- EU kommer att fortsätta stödja lokala brottsbekämpande och säkerhetsansvariga myndigheters kapacitetssuppletering i fråga om fysisk säkerhet och lagerhantering, destruktion av överskottslager samt dokumentering och spårning av olagliga handeldvapen och lätta vapen.
- EU kommer att fortsätta att stödja Afrikanska unionen och relevanta regionala ekonomiska gemenskaper i deras insatser mot den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen.

⁵³ Gemensamt förslag till rådets beslut om den ståndpunkt som unionen ska inta i det associeringsråd som inrättats genom Europa–Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan och Konungariket Marocko, å andra sidan, när det gäller antagandet av en rekommendation om genomförandet av handlingsplanen EU–Marocko som genomför den framskjutna ställningen (2013–2017).(* JOIN/2013/06 final – 2013/0107 (NLE)).

⁵⁴ <https://www.euromed-police.eu/>

⁵⁵ <https://www.conflictarm.com/itrace>

Åtgärd i Nord-, Latin- och Sydamerika: EU kommer att eftersträva synergier med berörda stater och regionala organisationer för att minska den olagliga spridningen och den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen, i syfte att minska det väpnade våldet och kriminaliteten⁵⁶.

3. SLUTSATSER OCH UPPFÖLJNING

I denna strategi undersöks en gemensam väg framåt som kan ge EU möjligheter att hantera det hot som olagliga skjutvapen, Salw och deras ammunition innebär. Strategin innehåller en rad åtgärder som kan vidtas av EU och dess medlemsstater inom ramen för unionens gränser, och förslag till samarbete och bistånd för kontroll av handeldvapen och lätta vapen i EU:s grannskap och den övriga världen.

Europeiska utrikestjänsten och kommissionen kommer årligen att rapportera om framstegen med genomförandet av strategin.

⁵⁶ Enligt en UNDOC-undersökning från 2013 mördades nära en halv miljon människor (437 000 personer) över hela världen år 2012. Över en tredjedel (36 %) skedde i Nord- eller Sydamerika. Nära hälften av mordoffren var 15–29 år gamla och det är vanligt i regionen att skjutvapen används: två tredjedelar av morden (66 %) involverade skjutvapen.